

3. Delovni list

LIDIJSKI AKORD

Lidijski akord – L (če je durov – možen je le v duru) ali I (če je molov – najdemo ga v duru in v molu) je akord na sedmi lestvični stopnji. Ime izvira iz njegovega odnosa do T, ki je enak kot med akordoma na VII. in I. stopnji v lidijskem modusu. Lidijski akord se je prvič pojavil v obdobju romantike.

1. LASTNOSTI

Lidijski akord se najpogosteje pojavlja v duru, in to kot durov trozvok – L. Lidijski molov akord vsebuje eno alteracijo – zvišano ima kvinto ($\uparrow 4$ lestvično stopnjo), lidijski durov akord, pa ima dva alterirana tona – terco in kvinto ($\uparrow 2$ in $\uparrow 4$ lestvično stopnjo). V marsičem je lidijski akord nasprotje frigijskemu. Toni slednjega ležijo pol tona nad toni T akorda, toni lidijskega pa pol tona pod T – toni obeh alteriranih akordov izražajo močno težnjo po razvezu v T. Oba akorda sta najprej – izvorno nastopala kot neakordična pojava. Frigijski akord izraža karakter S, lidijski pa karakter D. Nekateri teoretiki želijo sprovesti analogijo do konca in ponujajo kot razvez lidijskega akorda polarni akord – akord molove subdominante (s), podobno kot sta si polarna F in D. V resnici omenjenega razveza v praksi skorajda ni najti – lidijski akord se daleč najpogosteje razvezuje v T.

2. GRADNJA

Tako L kot I najpogosteje nastopata kot nekaordična pojava. Akorda L sploh ni moč srečati kako drugače, pojavlja pa se predvsem kot menjalni akord v okviru T funkcije, in to z gibanjem treh glasov nad ležečim pedalnim tonom – osnovnim tonom T, zato podvajanje katerega koli ton ni potrebno.

10. J. Suk: Ljubezenska pesem Op.7, št.2

The musical score for J. Suk's 'Ljubezenska pesem Op.7, št.2' is presented in two systems. The first system shows the piano (p) and fortissimo (sf) dynamics, with a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand. The second system continues the piece, featuring a piano (pp) and pianissimo (ppp) dynamic range. Below the staff, there are harmonic diagrams for the left hand, showing chords like T, N, VII₃, and T, along with their corresponding notes (L, T).

Lidijski molov akord lahko nastopi neakordično v smislu zadržka oziroma appoggiature na D, lahko pa tudi kot samostojno sozvočje, v tem primeru je predvsem kot sekstakord s podvojeno terco.

3. OZNAČEVANJE

V praksi se akorda navadno označuje s črko L, če je akord v durovi obliki in l, če je molov. Poleg omenjenega je moč najti tudi označevanje s VII oz. vii z dodano označbo alteracij, torej +3, +5 (L) oz. +5 (l).

4. DOSEGANJE IN RAZVEZOVANJE

Kot že omenjeno, akorda nastopata predvsem kot NAT v okviru T oziroma D. funkcije. Samostojni l akord lahko dosežemo iz T ali S funkcije, razvezuje se v T.

ZMANJŠANI ČETVEROZVOK NA $\uparrow 2$ STOPNJI V DURU

smo doslej poznali kot akord vii7/iii, torej akord dvojne funkcije – labilno alteriran akord. Poleg omenjene se isto sozvočje pojavlja tudi v povsem drugačni vlogi: kot stabilno alteriran akord z neposrednim razvezom v T.

1. LASTNOSTI

Akord in zvišani primo in terco, torej $\uparrow 2$ in $\uparrow 4$ lestvično stopnjo. Tudi izvor tega akorda so NAT, kasneje pa se je pojavlja tudi kot samostojna zvočna tvorba. Pogosto ga je moč srečati tudi v D veji, torej kot $ii^{\circ}_{+1,+3}/D$. Nastopa kot septakord ali v katerem od obratov.

2. GRADNJA

Akord je vedno popoln, le če nastopa kot NAT, nastopi z gibanjem samo zgornjih treh glasov, v tem primeru z enim opuščnim tonom.

3. OZNAČEVANJE

Akord označujemo kot $ii^{\circ}_{+1,+3}$ oziroma na D veji kot $ii^{\circ}_{+1,+3}/D$.

4. DOSEGANJE IN RAZVEZOVANJE

Če se pojavlja samostojno, lahko sledi akordu katere koli funkcije, v smislu NAT pa nastopa prehajalno iz ii ali menjalno iz T. Kot že omenjeno, akorda nastopata predvsem kot NAT v okviru T oziroma D. funkcije. Samostojni l akord lahko dosežemo iz T ali S funkcije, razvezuje se v T.

Zgledi:

~ vpišite funkcijske ter generalbasne označbe

11. F. Sousa: Semper Fidelis

The image shows a musical score for the piano introduction of 'Semper Fidelis' by F. Sousa. It is written in 6/8 time and consists of two staves: a treble clef staff and a bass clef staff. The music begins with a forte (ff) dynamic. The treble staff contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the bass staff provides a harmonic accompaniment with chords and moving bass lines. The score is divided into measures by vertical bar lines.

12. C. Wieck Schumann: *Concert variations Op.8, var. 2*

Molto grandioso ma non troppo Allegro
ben pronunziato la melodia

13. P. I. Čajkovski: *Hrestač (klavirski izvleček)*

14. R. Schumann: *Lento espressivo Op. 68, št. 21*

C: IV $\text{vii}^{\circ 7}/V$ $\text{I}_4^{\flat}$ $\text{V}^{\flat 9 \text{vii}^{\circ 7}}/\text{vi}$ V^7/ii V^7/V $\text{I}_4^{\flat}$ V^7/V $\text{I}_4^{\flat \text{V}^7}$ I

DOMINANTNI AKORD Z ZVIŠANO KVINTO

1. LASTNOSTI, GRADNJA IN OZNAČEVANJE

Dominantni akord z zvišano kvinto – D_{+5} je možen le v duru (v molu pač $\uparrow 2$ lestvična stopnja, ki v akordu predstavlja zvišano kvinto, ni mogoča), je pa enharmoničen s sekstakordom III^+ istoimenskega mola. Pojavlja se v kvintakordni in v sekstakordni obliki, še pogostejši pa je kot četvero-zvok – D_{+5} sekundakord, vendar bo slednji obdelan pozneje, skupaj z ostalimi stabilno alteriranimi četvero-zvoki. Že v obdobju klasicizma nastopa kot neakordičen pojav, v romantiki pa tudi kot samostojen akord. V akordu D_{+5} vedno podvajamo osnovni ton.

2. DOSEGANJE IN RAZVEZOVANJE

Kot že omenjeno, akord lahko nastopa kot NAT v okviru D funkcije – v tem primeru kvinta D prehaja v zvišano kvinto ali kot samostojen akord, ki lahko sledi akordu katere koli funkcije.

Vaja:

~ harmonizirajte, vpišite funkcijske ter generalbasne označbe in označite modulacije. Označite NAT ter ugotovite, kateri so diatonični in kateri kromatični, poimenujte glasbeno celoto, ki jo predstavlja spodnja vaja.

83.